

СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВІ ПРОБЛЕМИ

категорії – це здатність суб'єкта ринкових відносин в умовах впливу дестабілізуючих чинників бізнес-середовища ефективно здійснювати виробничо-господарську діяльність, формувати якісний стратегічний потенціал, підтримувати заданий рівень конкурентоспроможності та результативності у довготерміновій перспективі з економічною вигодою та фінансовою незалежністю.

Висновки

Економічна стабільність підприємства – економічна категорія, яка обумовлює подальший розвиток суб'єкта ринкових відносин. Вона забезпечується завдяки взаємодії внутрішніх складових системи: фінансовій стабільності, соціальній стабільності, маркетинговій та економічній безпеці. Також, варто наголосити, що стабільність забезпечується й через стійкість, зокрема, фінансову і економічну.

Актуальним у подальших дослідженнях є визначення перспектив розвитку підприємств з врахуванням економічної стабільності на сучасному етапі. Є переконання, що подальші дослідження даної дефініції можуть суттєво мінімізувати ризики у діяльності суб'єктів ринкових відносин.

Список використаних джерел

1. Аранчій В. І. Інтегральні підходи до оцінювання економічної стійкості аграрних підприємств / В. І. Аранчій, М. О. Удовіченко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Chem_Biol/Nppdaa/econ/2012/10.pdf.

2. Любченко Н.Л. Механізм забезпечення економічної стабільності промислових підприємств: дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. МУ.ММ.М4 / Наталія Леонідівна Любченко. – Х. ІОМ1М. – 46 с.

3. Перетятко А. В. Дослідження сутності поняття економічна стабільність промислового підприємства / А. В. Перетятко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Suek/2011_3/Peret.pdf.

4. Романишин М.І. Економічна стабільність підприємства: сутність та її складові / Н.О. Шпак, М.І. Романишин // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України: Зб. наук.-техн. пр. – Львів: РВВ НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.10. – С. 248–253.

5. Сологуб О. М. Забезпечення економічної стабільності підприємства: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) / О.М. Сологуб. – К.: ПВНЗ «Європейський ун-т», 2012. – 20 с.

6. Чигиринець О.А. Інвестиційна стратегія підприємств в системі стимулів активізації інвестиційних процесів в національній економіці / О. А. Чигиринець // Іноземні інвестиції та національний капітал: парадигма взаємодії : зб. наук. праць. Серія: Безпека економічних трансформацій. – К. : Вид-во «Сатсанга», 2001. – Вип. 15. – 108 с.

7. Шандова Н.В. Управління процесами розвитку підприємств машинобудування / Н.В. Шандова // Економічний простір. – 2009. – № 21. – С. 276–282.

8. Шубровська О.В. Сталий економічний розвиток: поняття і напрям досліджень / О. Шубровська // Економіка України. – 2005. – № 1. – С. 36–42.

Ю.М. ПІВЧУК,
магістрант, Національний Університет харчових технологій
І.В. КОВАЛЬЧУК,

К. в. н., доцент, Національний Університет харчових технологій

Аналіз розвитку підприємства

У статті досліджено сутність категорії «розвиток підприємства», розглянуто його класифікацію, виявлено основні етапи, проаналізовано методичні підходи до визначення рівня розвитку підприємства, досліджено сучасний етап розвитку ПАТ «Оболонь».

Ключові слова: розвиток, розвиток підприємства, класифікація розвитку, етапи розвитку, методи оцінки рівня розвитку підприємства.

Ю.Н. ПІВЧУК,
магістрант, Национальный Университет пищевых технологий
И.В. КОВАЛЬЧУК,

К. э. н., доцент, Национальный университет пищевых технологий

Анализ развития предприятия

В статье исследована сущность понятия развитие предприятия, рассмотрены его классификация, определены основные этапы развития предприятия, раскрыты основные методы определения уровня развития предприятия.

Ключевые слова: развитие, развитие предприятия, классификация развития, этапы развития, методы оценки уровня развития предприятия, исследовано современный этап развития ЗАО «Оболонь».

Analysis of development of the enterprise

The article explored the essence of notion of enterprise development, considered the classification of the enterprise development, identified the stages of enterprise development, investigates the basic methods for determining the level of the enterprise, studied current stage of development of PJSC «Obolon».

Keywords: development, development of enterprise, classification of stages of development, methods of assessing the level of the enterprise.

Постановка проблеми. В сучасних ринкових умовах підприємства постійно зіштовхуються з невідзначеністю та частими змінами середовища, в якому вони функціонують. Зазначені зміни обумовлені низкою факторів, до яких можна віднести нестабільність економічної та політичної ситуації в країні, невідзначеність перспектив розвитку національної економіки, відсутність фінансових ресурсів і неможливість їх залучення на ринку за сприятливу ціну, зростання конкуренції, зміну кон'юнктури ринку тощо. Перелічені фактори можуть мати катастрофічний вплив на діяльність будь-якого підприємства. Важливим є не лише забезпечення виживання підприємства на ринку, але й створення умов для ефективного його функціонування. Останнє неможливе без здійснення аналізу та постійного моніторингу кожного з етапів розвитку підприємства та наукового прогнозування його перспектив.

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. Проблеми розвитку підприємства та його аналізу є предметом дослідження багатьох як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, таких як І. О. Богатирьов, Е. М. Коротков, В. М. Кошельник, Н. Афанасьєв, І. Ансофф, М. Портер, В. С. Катькало, М. Х. Мескон, Ю. С. Погорелова та інші. Проте, не зважаючи на велику кількість досліджень в зазначеному напрямку, у зв'язку з мінливістю зовнішнього середовища функціонування суб'єктів господарювання, існує необхідність удосконалення теорії розвитку підприємств та аналізу практичних аспектів її реалізації.

Метою статті є дослідження основних постулатів теорії розвитку підприємства та методичних підходів до ідентифікації його етапів.

Виклад основного матеріалу. В економічній теорії існує значна кількість наукових підходів до трактування категорії «розвиток підприємства». Проте дослідження даного поняття необхідно розпочинати з уточнення поняття «розвиток».

Категорія «розвиток» вперше з'явилось в роботах Анаксимандра, Емпедокла та Демокрита. Аристотель запропонував розуміти розвиток як певний принцип, згідно з яким сутність явища є елементом, що є необхідним в системі цілого. Надалі розуміння розвитку

конкретизувалося, зокрема в німецькій класичній філософії [11, с. 76].

У Великій радянській енциклопедії розвиток визначається як необоротна, спрямована, закономірна зміна матеріальних і ідеальних об'єктів. Тільки одночасна наявність всіх трьох зазначених властивостей виділяє процеси розвитку серед інших змін: оборотність змін характеризує процеси функціонування (циклічне відтворення постійної системи функцій); відсутність закономірності характерна для випадкових процесів катастрофічного типу; при відсутності спрямованості зміни не можуть накопичуватися, і тому процес втрачає характерної для розвитку єдиної, внутрішньо взаємозалежної лінії. У результаті розвитку виникає новий якісний стан об'єкта, що виступає як зміна його складу або структури (тобто виникнення, трансформація або зникнення його елементів або зв'язків) [1, с. 592].

Економічний енциклопедичний словник подає наступне визначення розвитку: це спрямовані та закономірні зміни матеріальних і нематеріальних об'єктів, які мають незворотний характер, внаслідок чого відбувається перехід від менш розвинених форм таких об'єктів до більш розвинених. Розвиток буває екстенсивним, інтенсивним, внутрішнім (джерело такого розвитку знаходиться всередині об'єкта) і зовнішнім (визначається лише зовнішніми чинниками). Розвиток тісно пов'язаний з функціонуванням різних об'єктів, проте функціонування може мати і зворотний характер [5, с. 247].

У ХХ столітті категорія розвиток знайшла значне відображення в економіці, причому як на макрорівні, так і на мікрорівні. В економічній літературі існує безліч визначень поняття «розвиток підприємства». Зокрема, Е.М. Коротков [6, с. 296] визначає розвиток підприємства як сукупність змін, які ведуть до появи нової якості та зміцнення життєвості системи, її здатність чинити опір руйнівним силам зовнішнього середовища.

Р.О. Побережний [10, с. 91] наводить наступне визначення: розвиток підприємства – це спрямована зміна якісного стану організації, її структури, складу або властивостей, кількісних чи якісних змін елементів організації. При цьому розвитку організації притаманні циклічність і спіральність.

СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВІ ПРОБЛЕМИ

Відповідно до визначення Т.Б. Надтоки і Г.А. Какуніна [7], розвиток підприємства – це процес сукупних змін у соціально-економічній системі підприємства, спрямований на його перехід у новий якісно-кількісний стан у часі під впливом факторів внутрішнього і зовнішнього середовища, причому за напрямом він може бути як позитивним, так і негативним.

С.П. Дунда [3] подає наступне визначення: розвиток підприємства – це сукупність спрямованих, інтенсивних та якісних змін економічної природи, що відбуваються на підприємстві внаслідок суперечності у внутрішньому середовищі та впливів факторів зовнішнього середовища.

Розвиток для організації розглядають, з одного боку, як такий тип змін, що підвищує ступінь організованості системи, а з іншого – як виділену у складі підприємства систему, в якій об'єднані інноваційні процеси, що ведуть до кількісних та якісних змін у всіх функціональних галузях підприємства [9, с. 100].

Отже, можна сказати, що в економічній науці не існує універсального визначення поняття «розвиток підприємства». Але, аналізуючи визначення даної категорії різними авторами, можна виокремити певні спільні риси, притаманні цій категорії, а саме: якісні та кількісні зміни, перехід з одного стану в інший, адаптація до впливу факторів внутрішнього та зовнішнього середовища.

На нашу думку, розвиток підприємства можна визначити як безперервний процес змін в діяльності підприємства,

як позитивних, так і негативних, що відбувається під впливом чинників внутрішнього і зовнішнього середовища, і веде до трансформації станів підприємства, кожен з яких є якісно і кількісно іншим за попередній.

Розвиток підприємства є незворотним процесом, який забезпечує спонтанні чи керовані переходи від одного неповторного стану до іншого через процес змін. Неповторність кожного конкретного економічного стану підприємства забезпечується неможливістю повного повторення різноманітності, якості, кількості та сили впливу факторів, які його визначили [12, с. 32].

Розвиток підприємства може здійснюватися в різних формах (табл. 1).

Підприємства здійснюють свою діяльність у багатьох напрямках: виробництво товарів, надання послуг, інформації тощо. Кількість підприємств на ринку постійно коливається: одні створюються, інші, навпаки, припиняють свою діяльність. Деяким вдається тривалий час утримувати свої позиції за рахунок вчасного впровадження організаційних змін, вдалої адаптації до зовнішнього середовища. Розуміння етапу розвитку, на якому знаходиться підприємство, дозволяє забезпечити його ефективне подальше функціонування. Основні етапи розвитку підприємства, відповідно до моделі «життєвого циклу», зображені на рис. 1.

Для складання прогнозів і планів розвитку підприємства, прийняття ефективних рішень необхідно володіти об'єктивною інформацією про можливості досягнення певних цілей у різних напрямках діяльності.

Таблиця 1. Види розвитку, залежно від ознак, які покладено в основу класифікації

Форми розвитку підприємства	Сутність форм розвитку підприємства
Революція	стрибок, фазовий перехід, катастрофа, яка передбачає докорінну зміну підприємства
Еволюція	форма розвитку, яка передбачає поступальну, повільну, плавну якісну зміну на основі адаптації підприємства до умов середовища, що змінюється
Прогресивний розвиток	зміна якості системи від нижчого до вищого чи менш зробленого до більш зробленого
Регресивний розвиток	зниження якісного рівня, деградацію організації, падіння її якісних і кількісних характеристик
Діловий розвиток	спрямування ресурсів туди, де вони мають забезпечити максимальну конкурентоспроможність протягом максимально великого терміну часу
Сталий розвиток	розвиток обумовлений впливом факторів внутрішнього і зовнішнього середовища та такий, що характеризується збільшенням його потенціалу, попиту на продукції, масштабу діяльності, можливістю забезпечити безперервний процес виробництва та зберігати платоспроможність протягом тривалого періоду часу процес змін, які трапляються у функціонуванні підприємства
Керований розвиток	виділена в складі підприємства систему, в якій об'єднані процеси реструктуризації та реінжинірингу, інноваційні та інвестиційні процеси, що ведуть до кількісних та якісних змін у всіх функціональних галузях підприємства, а також контури управління на основі зворотних зав'язків, де вирішуються завдання стратегічного й тактичного управління, а також запускаються механізми самоорганізації оперативного управління розвитком
Ринковий розвиток	відображає процес розширення кола споживачів, клієнтури
Організаційний розвиток	відображає процес розвитку індивідуума, груп, сфер відповідальності, систем управління, ініціатив тощо
Екстенсивний розвиток	прояв і збільшенням того, що вже
Інтенсивний розвиток	виникненням якісно нових форм

Джерело: [12, с. 31]

Рисунок 1. Етапи розвитку підприємства та їх характеристика

Джерело: розроблено авторами на основі [8, с. 88]

Тому важливим є здійснювати аналіз розвитку підприємства, ідентифікацію його етапу і типу.

В більшості досліджень з питань розвитку підприємства його рівень оцінюють з використанням кількісних показників. Однією з найбільш типових методик є оцінка та аналіз організаційно-економічного розвитку підприємства, за яким виокремлюють інтенсивний та екстенсивний типи розвитку підприємства [4, с.18].

Під інтенсивним розвитком підприємства розуміють такий спосіб змін, змістом яких є використання у виробництві найновіших досягнень науки і техніки, сучасного практичного досвіду тощо. Це процес, особливий спосіб розвитку підприємства, що спирається на досягнення науково-технічного прогресу, метою та результатом якого є підвищення економічної ефективності виробництва і зростання на цій основі обсягів виготовлення продукції. Під екстенсивним типом розвитку підприємства розуміється нарощування обсягів виробництва, підвищення його ефективності за рахунок залучення у господарський оборот більшої кількості економічних ресурсів [2, с.163]. Інтенсивний тип розвитку забезпечує більш повне задоволення потреб суспільства без збільшення обсягів необхідних ресурсів, тому є пріоритетним.

Критеріями аналізу та оцінки ефективності розвитку підприємства відповідно до зазначеної методики, обрано наступні показники:

- індекс виробництва ($I_{вн(пр)}$) – співвідношення досягнутого рівня виробництва (реалізації) продукції та його базової величини;

- індекс сукупних витрат на виробництво та реалізацію продукції (I_v) – розраховується аналогічно попередньому показнику; рівня економічної ефективності;

- ($I_{еф}$) – визначається на основі співставлення досягнутих результатів та витрат на їх досягнення,

- співвідношення $I_{еф}/I_v$ ($d_{еф}$) [2, с.163].

На основі визначених критеріїв Р. Петухов виділив основні моделі розвитку підприємств (табл. 2).

Наведену методику апробовано на ПАТ «Оболонь» з метою аналізу його розвитку у 2013–2015 роках (табл. 3).

Таким чином, опираючись на критерії, зазначені в таблиці 2, можна стверджувати, що протягом досліджуваного періоду на ПАТ «Оболонь» відбувався переважно екстенсивний мало прогресивний розвиток.

Система оцінки ефективності та якості розвитку підприємства за Р.М. Петуховим включає нижче наведені показники [2, с.165].

Таблиця 2. Моделі розвитку підприємства

Значення економічних критеріїв				Тип розвитку підприємства
$I_{en(pn)}$	I_e	I_{ef}	d_{ef}	
$I_{en(pn)} > 1$	$I_e < 1$	$I_{ef} > 1$	$d_{ef} > 1$	Інтенсивний, найбільш прогресивний, розвиток
$I_{en(pn)} > 1$	$I_e = 1$	$I_{ef} > 1$	$d_{ef} > 1$	Інтенсивний (прогресивний) розвиток
$I_{en(pn)} > 1$	$I_e > 1$	$I_{ef} > 1$	$d_{ef} > 1$	Переважно інтенсивний прогресивний розвиток
$I_{en(pn)} > 1$	$I_e > 1$	$I_{ef} > 1$	$d_{ef} < 1$	Переважно екстенсивний мало прогресивний розвиток
$I_{en(pn)} > 1$	$I_e > 1$	$I_{ef} < 1$	$d_{ef} < 1$	Екстенсивний регресивний розвиток
$I_{en(pn)} > 1$	$I_e > 1$	$I_{ef} = 1$	$d_{ef} < 1$	Екстенсивний стабільний (регресивний) розвиток

Джерело: [2, с.164]

Таблиця 3. Модель розвитку ПАТ «Оболонь»

№ п/п	Показники	2013 рік	2014 рік	2015 рік
1	Обсяги реалізації продукції (чистий дохід від реалізації продукції), тис. грн. [Ф.№2 [ряд 2000]]	2992622	3189907	3641996
2	$I_{en(pn)} = PP_i / PP_b$	-	1,066 > 1	1,142 > 1
3	Витрати на виробництво і реалізацію продукції, тис. грн. [Ф.№2 (ряд 2050 + ряд 2130 + ряд 2150)]	2705876	3065486	3415640
4	$I_e = C_i / C_b$	-	1,133	1,114
5	Рентабельність продукції, % [Ф.№2 [ряд 2000] / Ф.№2 (ряд 2050 + ряд 2130 + ряд 2150)] * 100	10,597	4,059 > 1	6,627 > 1
6	$I_{ef} = PP / B$	-	1,041 > 1	1,066 > 1
7	$d_{ef} = I_{ef} / I_e$	-	0,919 < 1	0,957 < 1

Приріст випуску продукції за рахунок зростання витрат, що відтворює екстенсивний шлях розвитку підприємства розраховується за такою формулою:

$$\Delta PP_{екст} = (C_i - C_b) * KE_b \quad (1)$$

де $\Delta PP_{екст}$ – частка приросту обсягів реалізації продукції за рахунок екстенсивних чинників, грн.;

C_b та C_i – повна собівартість продукції, відповідно базового та розрахункового періодів;

KE_b – економічна ефективність реалізації базового періоду, яка визначається як співвідношення отриманих результатів і витрат на їх досягнення.

Приріст обсягів виробництва продукції, що зумовлений зміною ефективності виробництва, тобто інтенсивних чинників розраховується за формулою:

$$\Delta PP_{інт} = (KE_i - KE_b) * C_i \quad (2)$$

де $\Delta PP_{інт}$ – частка приросту обсягів виробництва продукції за рахунок інтенсивних чинників;

C – повна собівартість продукції розрахункового періоду, грн.;

KE_i – економічна ефективність виробництва розрахункового періоду, яка визначається як співвідношення отриманих результатів і витрат на їх досягнення.

Загальний приріст обсягів виробництва продукції у вартісному виразі визначається наступним чином:

$$\Delta PP_{зар} = PP_i - PP_b, \text{ або} \quad (3)$$

$$\Delta PP_{зар} = PP_{екст} + PP_{інт} \quad (4)$$

Відповідно до проведених розрахунків, найкращим визнається той сценарій розвитку підприємства, що

зумовлений найбільшою часткою впливу інтенсивних чинників у загальному збільшенні обсягів виробництва.

Далі проведемо оцінку ефективності та якості розвитку досліджуваного підприємства на основі системи показників, розробленої Р. М. Петуховим. Для цього використаємо дані таблиці 3 і здійснимо наступні розрахунки:

2014 рік: $\Delta PP_{екст} = (3065486 - 2705876) * 1,10597 = 397718$ тис. грн.

$\Delta PP_{інт} = (1,04059 - 1,10597) * 3065486 = -200433$ тис. грн.

$\Delta PP_{зар} = 3189907 - 2992622 = 197285$ тис. грн., або

$\Delta PP_{зар} = 397718 - 200433 = 197285$ тис. грн.

2015 рік: $\Delta PP_{екст} = (3415640 - 3065486) * 1,04059 = 364366$ тис. грн.

$\Delta PP_{інт} = (1,06627 - 1,04059) * 3415640 = 87723$ тис. грн.

$\Delta PP_{зар} = 3641996 - 3189907 = 452089$ тис. грн., або

$\Delta PP_{зар} = 364366 + 87723 = 452089$ тис. грн.

До інтенсивного типу розвитку належать ті варіанти, що забезпечують не менше 50% зростання за рахунок інтенсивних факторів. Проаналізувавши отримані результати, можна зробити висновок, що розвиток ПАТ «Оболонь» протягом 2013–2015 рр. є екстенсивним.

Висновки

Внаслідок дослідження теоретичних підходів до тлумачення категорії розвитку підприємства, в роботі сформовано власне визначення поняття «розвиток

підприємства». Було встановлено, що будь-яке підприємство проходить вісім етапів у своєму розвитку. Важливим є визначення рівня розвитку підприємства, адже це дасть змогу планувати майбутню діяльність та досягати поставлених цілей.

Використаний в дослідженні метод ідентифікації рівня розвитку підприємства є простим у застосуванні і дає змогу визначити напрям, в якому здійснює свою діяльність підприємство. В результаті розрахунків було встановлено, що тип моделі розвитку, який притаманний досліджуваному ПАТ «Оболонь» протягом 2013–2015 рр. – переважно екстенсивний мало прогресивний розвиток.

Список використаних джерел

1. Большая советская энциклопедия: Гл. ред. А.М. Прохоров, 3-е изд. Т. 1–30. Т. 21. – М.: Сов. энциклопедия, 1975. – 640 с.
2. Герасименко, Б. О. Оцінка типу розвитку КЗШВ «Столичний» / Б. О. Герасименко, Л. М. Закревська // Формування ринкових відносин в Україні : зб. наук. пр. – 2014. – Вип. 6 (157). – С. 162–165.
3. Дунда С.П. Теоретичні підходи до визначення поняття «розвиток підприємства». [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ppci/2011_32/Dunda.pdf.
4. Дунда, С. П. Методики оцінки розвитку підприємств / С. П. Дунда // Управління сучасним підприємством : матеріали IX-ї Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 25–26 квітня 2013 р.: тези доп. – К.: НУХТ, 2013. – С. 18–20.
5. Економічний енциклопедичний словник: У 2 т. Т. 2 / За ред. С.В. Мочерного. – Львів: Світ, 2006. – 568 с.
6. Коротков Э.М. Концепция менеджмента / Э.М. Коротков. – М.: Изд-во «Дека», 1997. – 304 с.
7. Надтока Т.Б. Соціальний розвиток промислового підприємства та механізми його управління // Управлінські технології у рішенні сучасних проблем розвитку соціально-економічних систем : монографія / Т.Б. Надтока, Г.А. Какуніна, О.В. Мартякова та ін. / за заг. ред. О.В. Мартякової. – Донецьк : Вид-во ДонНТУ, 2011. – 744 с. – С. 564–569.
8. Небава, М. І. Менеджмент організації і адміністрування. Частина 1 : навчальний посібник / М. І. Небава, О. Г. Ратушняк. – Вінниця : ВНТУ, 2012. – 105 с.
9. Пащенко О.П. Стратегічне управління розвитком підприємства / О.П. Пащенко // Вісник Хмельницького національного університету. – Сер.: Економічні науки. – 2011. – № 2, т. 2. – С. 99–103.
10. Побережний Р.О. Основні напрямки розвитку підприємств машинобудування / Р.О. Побережний // Вісник національного технічного університету «ХПІ». – Харків, 2012. – № 13. – С. 90–100.
11. Погорелов Ю. С. Развитие предприятия: понятия и виды / Ю. С. Погорелов // Культура народов Причерноморья. – 2006. – №88. – С. 75–81.
12. Хвостіна І. М. Механізм управління розвитком підприємства / І. М. Хвостіна // Інвестиції: практика та досвід. – 2015. – № 1. – С. 30–33

УДК 330.3

Г.М. КАЩЕЕВА,

PhD, директор Березанської філії Міжрегіональної академії управління персоналом

Підходи щодо дослідження соціальної сфери в умовах трансформації економіки

У статті проведений ґрунтовний аналіз соціальної сфери та її характеристик за працями видатних економістів. Результатом дослідження є визначення функціональної структури соціальної сфери, визначення соціальної сфери як об'єкту соціальної політики держави та узагальнена автором схема складових соціальної сфери.

Ключові слова: сталий соціальний розвиток, державне регулювання, стратегія, пріоритет.

Г.Н. КАЩЕЕВА,

PhD, директор Березанского филиала Межрегиональной академии управления персоналом

Подходы к исследованию социальной сферы в условиях трансформации экономики

В статье проведен подробный анализ социальной сферы и ее характеристик по трудам выдающихся экономистов. Результатом исследования является определение функциональной структуры социальной сферы, определение социальной сферы как объекта социальной политики государства и обобщенная автором схема составляющих социальной сферы.

Ключевые слова: устойчивое социальное развитие, государственное регулирование, стратегия, приоритет.

G.K. ASHCHEEVA,

PhD, director of Interregional Academy of Personnel Management

Approaches to the study of the social sphere in the conditions of the economy transformation

The article gives a detailed analysis of the social sphere and its characteristics in the works of distinguished